

**Lucas
Rijneveld**
Ty moje
skvostné
zvířátko

Překlad Veronika ter Harmsel Havlíková
Argo

Lucas Rijneveld

Ty moje skvostné zviřátko

Z nizozemského originálu *Mijn lieve gunsteling*,
vydaného nakladatelstvím Atlas Contact v roce 2020,
přeložila Veronika ter Harmsel Havlíková.

Odpovědná redaktorka Martina Mašíňová.

Jazyková redakce Jana Pellarová.

Korektury Jakub Fráňa.

Ilustrace na obálce Blanka Nováková.

Grafická úprava Tomáš Cikán.

Sazba Aneta Cikánová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2024 jako svou 5392. publikaci.

Vytiskla tiskárna Těšínské papírny.

První vydání.

ISBN 978-80-257-4289-1

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

tel.: 226 519 383

e-mail: odbyt@kosmas.cz, www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v přátelském
internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

Pro tebe

„Poznej mě, věz, kdo jsem, a číň.“
Anton Korteweg: „My spolu (Žalm 139)“

Léto 2005

1

Můj mazlíku, řeknu ti to rovnou: měl jsem tě v té umanuté hlavní sezoně odstranit kopytním nožem jako vřed z kopytní škáry, měl jsem vytvořit prostor u mezikopytní štěrbiny, aby z ní vypadl hnůj a nečistota a nikdo tě nemohl infikovat, možná tě stačilo trochu oloupat a oškrábnout bruskou, vyčistit tě a vysušit hrstí pilin. Jak jsem jen mohl zapomenout na varování, které jsem za studií na veterině slyšával v hodinách o trimování a neduzích korunky kopytního pouzdra, o digitální dermatitidě zvané též jahoda, jak nám donekonečna opakovali, že si máme dávat pozor, abychom neřali do živého, *nikdy nesmíte zranit živou tkáň*, říkali stále dokola, avšak má slabost, má kulhavost! V tom tvrdšíjším létě jsi ležela jako tele v poloze zadní na porodním sále mých tužeb, já byl přísluhovač šílenství, netušil jsem, jak tě lze *nechtít*, má nebeská vyvolená, a čím častěji jsem dřepěl mezi zapárenými těly blaarkopek a cítil opodál tvou nutkavou přítomnost v právě posečené trávě obklopené huseníkem, kde jsi skloněná nad sněhobílým krkem kytary pod hrušni nacvičovala písničku od Cranberries, tím zaníceněji jsem doufal v posunutí slezu nebo odstranění přebujelé tkáně, abych ti mohl zůstat déle nablízku a naslouchat, jak začínáš zase od začátku, když brkneš na špatnou strunu, nebo se svým perlivým, andělským hláskem snažíš o vysoký tón, to jsi pak na chvíli utichla a já si představoval, jak si s ruměncem na lících odfukuješ pramen vlasů z obličeje, pramen, jenž padá stále zpět, a ano, foukala jsi překrásně, jako dítě, které sfoukává odkvetlou pampelišku, zpívalas o tancích, bombách, puškách, o válce a já při všem, co jsem dělal,

myslel na tebe, vážně, myslel jsem na tebe, když jsem si navlékal průhlednou, oranžovou vyšetřovací rukavici přes rameno, když jsem na ni stříkal veterinární lubrikant, VetGel, a vklouzával do pochvy dvoustranně užitkové krávy nebo když jsem sevřel ruku kolem kopýtek kluzké oblaněné jalůvky či býčka a jemně v rytmu porodních bolestí za ně tahal a druhou rukou jsem konejšivě třel dobytčí matce upocený bok, když jsem na ni tiše promlouval a občas z paměti vylovil pár vět od Becketta, které tu nebudu opakovat, nikdo k nim není vnímavý kromě tebe a blaarkopek, a pokaždé jsem ještě silněji zatoužil po tom, aby ses kolem mě loudala, když si oblékám veterinářský plášť, zapínám patentky a pouštím se do práce, to jsem pak doufal, že se na mě usměješ, tak jako se půvabně usmíváš na šlachovité čeledíny, kteří se o polední pauze u kuchyňského stolu schovávají za stěnou z vyskládaných chlebů, namazaných máslem a obložených tlustými kolečky kabanosu, jenže ti si na tebe netroufali, bylas zvířecím druhem, který ve škole neprobírali, nemělas čtyři žaludky, nýbrž jen jeden, jenž byl neukojitelný, a já tě znal už odmalička, znal jsem tě jako své boty, byť jsi byla příliš malá na to, abych po tobě dychtil, a zároveň příliš oduševnělá a netrpělivá na to, abys snášela další napomínání a otcovství, a z tvého postoje jsem poznal, že chceš uniknout rodičovské péči, uniknout statku, na němž jsi vyrůstala a jenž nesl jméno Hulst, podle W. G. van de Hulsta, jediného spisovatele, kterého tvůj táta znal a jehož dílo přečetl snad stokrát a v dobré náladě ti z něj předčítal, načež se ti zdálo, že jsi cukrová homole, že se všem na tebe sbíhají sliny a každý si tě chce ukousnout, že svoje přesladké tělo musíš chránit před králem, mlsouny, mravenci, a já měl tenhle sen nejspíš brát vážně, jak mě napadá teď, když tohle píšu, ačkoli nebylo mým záměrem něco sepisovat, já se místo toho snu soustředil hlavně na

tvůj postoj, na to jak se odpoutáváš, nejen od statku, ale i od jeho chlívů, ty měly na střeších azbest, který tvůj táta odmítal asanovat, neboť jen Bůh rozhoduje o tom, jestli člověk dostane rakovinu či nikoli, těch pár starých vlnitých plechů s tím nemá nic společného, a osvobozovala ses i od Něho, chtělas utéct Bohu a zároveň ses bála Jeho hněvu, Jeho posledního soudu, a občas sis v posteli šeptala ze zpěvu sto osmnáct: *Ach, spas mě z mé bolestné úzkosti*. Ale ze všeho nejradši ses chtěla osvobodit od táty, jenž byl hodný, ale přesto velmi tvrdý, plný vrtochů a rozmarů, chtěla ses od něho odvrátit, a přesto jsi ho chtěla mít dál ráda, tak jako jsi měla ráda Bubáka, nevrlého býka, který se dal pohladit jen těsně po jídle nebo když pokrýl krávu, a vy jste ho občas půjčovali jiným sedlákům, pokaždé jste za to dostali obskočné, které jste ukládali do sklenice od marmelády na římse nad sporákem v kuchyni a jezdili za ty peníze na dovolenou, ano, Bubák kryl vaše dovolené v Zeelandu, a táta vám ke všemu, co jste dostali, od pomazánky po Kačery Donaldy říkal: *Za to poděkujte Bubákovi*. A já to tvoje vyviklávání slyšel především z mrzoutského a nevrlého tónu v tvém hlase, když ti táta chtěl zapnout zip kombinézy, ne kvůli tomu, aby tě v ranní mlze neofouklo, ale kvůli tomu, aby se tě mohl ještě jednou dotknout, dotknout se svého dítěte, které odrůstalo jeho hrubým rukám plným brázd a mozolů, a já se pak zahleděl na ty své, které byly dost velké a silné, aby pevně sevřely tvé dlaně, dětské ruce jsem držival už předtím, ačkoli to bylo něco jiného, ty se držely mě, ale já chtěl teď držet tebe, proplést své prsty s těmi tvými, na nichž jsi na prostředníčku nosila umělohmotný prstýnek s beruškou, který jsi dostala od ortodontisty, když ti řekl, že budeš muset nosit extraorální tah, a tebe ta strašlivá zpráva hluboce zasáhla, proto sis z krabice mohla vybrat cenu útěchy a zvolila sis tenhle

prstýnek, který ti byl moc veliký; palcem bych ti ještě hodiny kroužil po dlani jako přežvýkavec s listeriózou. A během přestávky na kafe jsem jen napůl poslouchal řeči tvého táty, jenž byl kombinací mladého Micka Jaggera a Rutgera Hauera, když zaniceně hovořil o svém stádu, o suchu na polích i na březích, o tom, že když kerblíky povadnou natolik, že je nelze natrhat do vázy, tak bude chabá sklizeň, já jen pokyvoval, nikde na celém statku nebylo po nějaké váze ani stopy, a ti, kdo si nenesí domů žádné rostliny ani květiny, bývají často stíháni myšlenkami na neutěšenou sklizeň, i když je třeba dobrá a plodná sezona, a zase jsem přikývl, když vykládal, že krávy si potrpí na jednotvárnou stravu, mají své zvyky stejně jako on a že jim občas pouští vážnou hudbu, Chopina nebo Vivaldiho, a že je pak mléko večer smetanovější, ve správných chvílích jsem kroutil obličej do úsměvu, ale ze všeho nejradši jsem chtěl vědět všechno o tobě, chtěl jsem tě probírat, tak jako jsme probírali dobytek, jeho říji a vrtošivost, a hleděl jsem na trávník, kde jsi s bráchou skákala na trampolíně, kde jste soutěžili, kdo se první dotkne nebe, kdo jako první polechtá Krista, tys ho chtěla ulechat k smrti a později budeš vyprávět, že Římané používali lechtání jako mučení, že člověka přivázali a nechali kozu, aby mu olizovala chodidla, a zatímco jsi na trampolíně skákala čím dál výš, plavé vlasy ti jako obilné slámký leskle tančily kolem drobounkého obličejíku, viděl jsem, jak rychle tě ta hra omrzela, jak ses zadívala do dálky, přes lesklé hlávky salátů a pórky v zeleninové zahrádce, lačná po životu, který na tebe čekal za Vilidží, chtělas odsud pryč, jako chce časem většina holek a kluků v tvém věku opustit domácí frontu, někteří se stali vojáky a dali se do armády, aby se později se steskem vrátili pod maskovací barvy Vilidže, ale ty sis byla jistá, že tě melancholie soužití nebude, všechnen svůj majetek sis nosila

v hlavě, a já tehdy nemohl tušit, že ti chybí domov, ačkoli jsi měla statek Hulst ráda až do morku kostí a už při tom pomyšlení, že bys odsud měla odjet, že bys měla odsud na kole šlapat po Tajnosnubné hrázi, kličkujíc mezi uvolněnými dlažebními kostkami, že bys měla nechat tátu na holičkách, už jen při tom pomyšlení ses s povzdechem obrátila a vrátila se ke hře na trampolíně, ano, loučení ti moc nešlo, bylas v něm vážně *so bad*, jak později řekneš, a to já záhy poznal podle toho, jak jsi v sobotu dopoledne nakrabovala, když odváděli mladé býčky na jatka, jak ses s nimi mazlila a drbala je za ušima a šeptala jim nesrozumitelná slůvka, teprve tam jsem si všiml, jak si s sebou vláčíš každou ztrátu, nejraději bych tě jí zbavil protizánětlivými přípravky, nebo, ještě lépe, nejraději bych ji zaplnil, ačkoli jsme na sebe nemluvili, i když v těch letech, kdy jsem k vám chodíval, ses několikrát dívala, jak inseminuju nebo vyšetřuju krávu, tos mi pak nosívala kyblík s teplou vodou a talířek s kostkou mazlavého mýdla, abych si mohl umýt ruce zamazané od krve a výkalů, a podávalas mi starou, kostkovanou utěrku, ale z krásně tvarovaných rtů, které bych nejraději osahal jako zvířatům s příměťí pyskovou, jsi nevypustila jediné slovo, ty jsi příměť pyskovou neměla, bylas zdravá jako řípa a velice půvabná, a já už tehdy věděl, že budu prvním mužem v tvém životě, který se na tebe bude dívat tak, jak chceš být viděna, jako na čtrnáctiletou dospělou, všechny čtrnáctileté touží po tom, aby se jim hádalo víc, než jim je, ale ty jsi to nejenže chtěla, ty ses podle toho taky chovala, a přesto jsem za těmi spanilými a takřka prohnanými pohyby viděl skrytou dětskost, a to jsem tě miloval nejvíc, miloval jsem tě tolik, až se mi z toho občas zatočila hlava, jako bych příliš dlouhou dobu strávil v penicilinových výparech, ta dětskost byla nejnápadnější, když jsi poletovala po gruntu a mluvila sama se sebou, když jsi

holčičkovsky ječela za slunečných dní, zatímco táta na vás s bráchou stříkal zavražovací hadicí, nebo když jsi s kamarádkami s chichotáním procházela kolem, opálené nohy obuté v příliš velkých broďácích, a předstíraly jste, že svět patří vám, jako patří prasklé hrušky pod stromem vosám pochutnávajícím si na jejich šťavnaté dužině, vy jste byly vosy, silné a nezdolné, jenže já viděl i to, jak zápasíš s polojasným územím mezi dívkou a ženou, s tím, že se máš stát někým, kdo se možná nikdy nezaskví v popředí, se ztrátou, která ti splývala po ramenou jako mlhavý závoj, a prohlížel jsem si tě, když jsi se sama potulovala ve vysoké trávě a řepce vzadu na břehu za statkem, když byli býčci pryč a iglů pro telata stála tichá a opuštěná, a ty je budeš později v nepromokavé kombinéze milimetr po milimetru ostříkovat vysokotlakým čističem a doufat, že si tím vymažeš existenci býčků z hlavy, a to jsem pak moc dobře věděl, že tam na břehu brečíš, prostě jsem to věděl, ale pořádně jsem tě začal pozorovat až začátkem letních prázdnin, když ti bylo přesně dva měsíce a sedmáct dní čtrnáct a ležela jsi na zádech na seně s knížkou *Danny, mistr světa*, a já dlouze a pečlivě pod kohoutkem z boku chléva oplachoval vidle, věděl jsem, že se tam chvíli cítíš v bezpečí, že si představuješ, jak jsi ve světě, kde ti rozumějí, kde chceš zůstat navěky, slyšel jsem tě, jak se chvílemi směješ, a tys tam zůstala ležet tak dlouho, až se seno slisovalo, a tvůj otisk v něm zůstal ještě dlouho poté, co jsi odešla, a já položil ruku na ta uschlá stébla, která ještě trochu hřála, nejvíc ze všeho jsem chtěl, aby ses takhle cítila pořád, vážně, jenže se všechno změnilo, když jsi na mě jednou, přesněji řečeno sedmého července, začala mluvit, bylo to tentýž den, kdy jsem si poprvé nakreslil čárky do skříně na měřidla, abych si evidoval, kolik nocí ještě potrvá, než se k vám budu moct vydat na obvyklou týdenní kon-

trolu skotu, a toho dotyčného letního dne, kdy foukalo převážně od jihovýchodu, jsem si směle pobrukoval s písničkou, kterou pouštěli v rádiu v dojírně, normálně jsem si nikdy nepobrukoval, ale tenkrát mě přepadla jakási lehkost a čirost, a ten den se mi náramně nedařilo, díky čemuž jsem u vás mohl zůstat déle, spousta krav kulhala, jiné měly dermafytózu nebo nedostatek vápníku, a já tě ani neslyšel přicházet, slyšel jsem jen, jak najednou zničehonic říkáš, že tohle není tvoje oblíbená písnička, a opřela ses o chladicí cisternu, poněvadž v rádiu málokdy pouštějí tvoje oblíbené písničky, říkalias, ty si musíš sama hledat v obchodě s céděčky a elpíčky ve městě na druhém břehu jezera, Hněvníku, ale usoudilas, že i tak je to hezký song, protože je takový dramatický a protože ve videoklipu ho zpívá zpěvačka s rozteklou řasenkou v černém taxi u stanice Warwick Avenue a ty moc dobře víš, že se v tu chvíli necítila tak, jak se píše v textu, že ty slzy jsou umělé, protože by se jinak zalykala, ale z té písničky sis vzala něco, díky čemuž ses necítila tak sama, i když jsi ještě nikdy v taxíku neseseděla, a s uzarděním jsi pokračovala, že občas děláš, jako bys tu písničku hrála a zpívala před plným sálem, v první řadě s nejdůležitějšími lidmi, jaké znáš, a těm se to náramně líbí, připadá jim to dokonce vznešené, a ty bys použila umělé slzy, abys dosáhla stejného efektu, na povel brečet neumíš, někdy to sice jde, když myslíš na mrtvé, ale zpívat a myslet přitom na mrtvé, to ty nedovedeš, ne, to nejde, jezdit na kole a myslet na mrtvé, to by ti ještě šlo, to šlapeš přímo do hrobů, zatímco se ti z očí hrnou slzy, a potom ses bezstarostně otočila, jako by to nic neznamenal, že jsi na mě promluvila, jako bych měl pochybovat o tom, zda jsi vůbec něco řekla a jestli se mi to jenom nezdálo, a přejela jsi rukou po cisterně s mlékem, jako by to byl hřbet blaarkopky, přál jsem si, abych na to mohl nějak

zareagovat, abych byl tak statečný a něco toho odpoledne řekl, ale oněměl jsem stejně jako zpěvačka v rádiu a usmíval jsem se ti do zad, slyšel jsem jen Gerrita Hiemstru, jak v předpovědi počasí říká, že to bude vzdorovité léto, zejména na severu země, a slovo *vzdorovité* nabude významu až později, až si začnu klást otázku, zda zlom v mém životě nastal v téhle hlavní sezoně, kdy se mezi kyblíky s okraji nažloutlými od mleziva utvářela má touha a chtíč po tobě, nebo to bylo dřív a ta propast zela kdesi v mých vzpomínkách na dětství, jímž se budu nakonec z donucení pánů soudců bídně probírat, každopádně jsem si doma na internetu, aniž jsem se nejdřív převlékl, vyhledal text písně z rádia a hltal jsem sloky z „Warwick Avenue“, okopíroval jsem si text do Wordu a podtrhl si v něm věty, které se podle mě hodily k citu, jež jsem k tobě choval, a potom jsem poslouchal hudbu, s níž jsem vyrůstal, a i v ní si podtrhával pasáže, poslouchal jsem Patti Smith, Rolling Stones, Franka Zappu, Lou Reeda, ano, hlavně Lou Reeda, když jsem se dočetl, že jeho song „Walk on the Wild Side“ nějakou dobu bojkotovali, a s námi to bude později podobné, při poslechu těch písniček jsem musel myslet na tebe, na to, jak bys je rozebírala a přitom se pohupovala ze špiček na paty, takže jsem ti o měsíc později, když jsem k vám zajel za jalovicí se ztvrdnutím čtvrti, což ukazovalo na letní mastitidu, a spatřil tě opět ležet s knihou na seně, tentokrát jsi četla první díl Harryho Pottera *Kámen mudrců*, který jsi v šesté třídě písmeno po písmeni přepsala ve Windows 95, když sis ho půjčila z knihovny a líbil se ti příliš na to, abys ho vrátila, ale taky jsi nechtěla platit nehorázně vysokou pokutu, dal smuteční obálku s texty písniček, nic jiného jsem doma neměl, smetanově bílé obálky byly určené lidem, kterým jsem musel utratit domácího mazlíčka, většinou jsem do nich vkládal báseň „Radost ve smrti“

od Emily Dickinsonové, a o podtržených větách jsem ti nic neřekl, na to bude čas později, pomyslel jsem si, až budu sedět rozzářený a hrdý v první řadě a tleskat a hvízdát, a přece jen vykřikovat něco od Becketta, až si přiložím dlaň k ústům jako trubku a zahalekám: *When you're in the shit up to your neck, there's nothing left to do but sing.* A potom si pomyslím: klobouk dolů, má horoucí utečenkyně, ty moje skvostné zvířátko.

2

Umřel Kurt Cobain. Už před jedenácti lety, ale tys to zjistila právě před hodinou, když jsi poprvé slyšela „Smells Like Teen Spirit“, a tu písničku sis pouštěla na discmanu pořád dokolečka a tvrdilas rozhodně, že zpěvák nezemřel na předávkování ani se nezastřelil, nýbrž ho zabila příliš vysoká dávka úspěchu, že po ní člověk mívá pocit, že umí létat, dokud nezjistí, že žádná křídla nemá, a nezřítí se dolů jako animované postavy z *Looney Tunes*: jakmile si uvědomí, že se vznášejí ve vzduchu, žuchnou do hlubin. A pokračovalas dál, že až ty budeš jednou slavná, opravdu slavná, nikdy nezapomeneš na to, odkud pocházíš, budeš si pamatovat pach siláže, čpavku, chlévské mrvy a kamarádky, no vážně, ale už tehdy jsi věděla, že něco podstatného ztratíš, že tě úspěch změní a zároveň něco zachová nebo možná dokonce zhorší, totiž tu bezbřehou prázdnotu, která v tobě sídlí už teď, ačkoli já její příznaky přehlížel, já, který přesně věděl, kdy nějaké zvíře onemocní nebo produkuje příliš mnoho stresových hormonů, neviděl jsem to, protože jsem chtěl věřit v tvou pružnost, protože tu nakonec budeš potřebovat jako sůl, odvracel jsem zrak, tak jako jsem jej odvracel před čtyřmi lety při vypuknutí kulhavky a slintavky a jednomu sedlákovi řekl, že to je jen chřipečka a že to určitě přejde, já prostě ksakru nechtěl, aby vybili celé stádo, poněvadž jsem už dřív na vlastní oči viděl, jak házejí do svozových vozů některé krávy, ovce a prasata ještě zaživa a ty pak tlučou kopyty do boků korby, a tentýž týden jsem se zastavil u jednoho chovatele, kde to svinstvo vypuklo, a když jsem v poledne zašel dovnitř, abych si z aktovky vyndal chleba